

Предплата
ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦЯХ
 вносять:

на цілий рік	5 зр. — кр.
" пів року	2 " 50 "
" чверть року	1 " 25 "

для заграниччя 5 рублів або 12 франків

Поодинокі числа по 12 кр. в книгарні Г. Нардінського в Чернівцях, ринок ч. 10 і в бюрі газет Л. Горювіча, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в п'ятницю.

Редакция і Адміністрація „Буковини“ знаходиться в Чернівцях (улиця Петровича, ч. 2.), куда всі донеси адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 6.—8. години вечером.

Оповіщення і прийоги обчислюють ся по найдешевших цінах.

Ч. 10.

Чернівці, дня 6-го (лат. 18-го марта) 1892.

Рочник VIII.

Політичне положенє Русинів на Буковині.

(Справозданє виділу „Рускої Ради“ на зборі мужів довірія, дни 14-го с. м. вигод. ср. Пігуляком)

Щоб зрозуміти добре теперішнє положенє буковинської Руси, витворенє розвизанєм буковинського сойму і розписанєм пових виборів, треба нам оглянути ся троха у минувшість.

Конституція, надана Буковині як і взагалі всім краям австр. корони в 60-их роках, застала руский нарід в цілости, не виймаючи і єго нечисленої інтеллігенції, політичним немовлятком, що не було в силі здати собі справи із нового стану речей, не вміло, полишене само на себе без всякої опіки, дати собі ради. І наші сусіди Волохи не находились в тім згляді у ліпшій положеню й они не були дотепніші від Русинів, але все-ж таки були у них обставини корисніші тому, що они жили якоюсь традицією колишньої приналежности до Молдавії, а та традиція піддержана, відновлена і підсичена була саме тоді подіями, що відбули ся в Волощині і Молдавії, де положенє підвални під королівство Румунію. Визискуючи цілковите незрозумінє політичного життя конституційного так з сторони руского як і волоского народу буковинського, захопило в краю провід в свої руки кількох дідичів і церковна ерархія, і вони зуміли по деяких короводах всю власть в краю не тільки при собі удержати, але також як найліпше визискати для своїх особистих і кастових цілей. Не було кому припинити сеї самозванчої олігархії, сих кількох одиниць, непрошених опікунів: Німці, хоч се сама інтеллігенція в нашім краю, не мали на

стілько загального зрозуміння стосунків краєвих, щоб могли були виступити супротив сих олігархів з ширшими поглядами на потреби краєві і зачерез ту свою вузкоглядність становили супротив них лиш незначну партію, що ріжнила ся від них тільки иншими трохи поглядами на спосіб правління. Русини спали і голосу їх ніхто не чув. То-ж супротив Німців, супротив тих одиноких ніби то своїх противників виступала олігархія яко краєва, домородна, автохтонна репрезентация. значить репрезентация всіх православних, отже репрезентация найчисленнішого населеня краю, і яко така находила очивидно всюду в верховодячих кругах послух. Виходило на те, що на Буковині є православний одиницький нарід з своїми однаковими інтересами, котрі інтереса загрожували після теорії сих самозванців лиш зайді Німці та другі такі волоки Але мало помалу отсе заступники ніби то „православного народу“ на Буковині зачали якось так поступати, як би той „православний“ нарід на Буковині був в своїй цілости народом волоским.

Спершу не було кому запротестувати явно против такого поступованя і против таких нашкоду Русинів видуманих нових наукових теорій, против винайденя доси на цілім світі нечуваного „народу православного“. Знали люди, що же на світі нарід французкий, англійский, німецький, руский, волоский і т. д. але „нарід православний“ удало ся що йно тим буковинським агітропологам винайти! Вправді відважили ся часом одиниці як пр. Продав протестувати против такого трактованя Русинів на Буковині, але протест той виголошений не там, де ему місце було,

не в соймі і радї державній, лунав мов голос в пустні а ті православні одиниці, що не хотіли признати ся до такої теорії, мусіли терпіти від консисторії.

Особливо отся духовна власть, відколи попала ся в руки звістних загорілих румунизаторів, старала ся всіма силами, (і мала очивидно на стілько впливу), щоб між духовенством православним не подибували ся рускі люди, що уміли-б розрізнити докладно релігію від народности, православіє від рускости і волощини. Приголомшеній в такий спосіб православної Руси буковинській не ставало сили, спроможности і відваги заявити прилюдно свій протест против такого знасилуваня народного чутя і особних русконародних інтересів. Представляючи себе все і всюди заступниками „православного народу“, на Буковині, зуміли олігархи румунизатори вивхнути Русь буковинську із сойму і з всяких инших властей, і тим заткати уста православним Русинам. Через щасливі для себе обставини в радї державній стали ся вони якійсь час для правительства докопечено потрібними, а за свої вислуги дістали Алезашого, дістали Морара, і за їх часів вони вже немов зложили до вічного спочинку православних Русинів.

Та не закувати душі живої. Хоч румунизатори і роздирали серце Руси, випивали горячу кров руску, живили ся рускими соками, витворюючи з руских дітей волоску інтеллігенцію, все таки Русь знов оживала і наводила страх і понолох на ворогів.

Серед загального розбудженя життя духового між галицями і українськими Русинами, не могли і буковинські Русини зіставати довше в

Парнель і Ірландія.

(Далі).

Потім того в жовтні того-ж таки року зібрало ся в Дубліні віче з репрезентантів південних і західних країн Ірландії і прирадило організувати „національну земельну Лігу“, щоб вона працювала, аби знівечити високу платню за землю і вдовольнити змагання фермерів. Головою нового товариства вибрали Парнеля і от з сею часу широко розгортає крила єго невимовно велика енергія! Перш за все задля успіху агітації треба було грошей. Парнель у купі з другим борцем за Ірландію Ділоном поїхали до Америки. Тут в з'єднаних державах північної Америки Парнель держав горячі промови за Ірландію: говорив він і на митінгах, говорив і перед парламентами і навіть перед конгресом! Єму зібрали 72.000 хунтів штерлінгів (мало що не мільон гудленів) і дали право спожити ті гроші, як він знає на запомогу голодним і на протання аграрної агітації. Рушив був Парнель і до Канади, але тут ледви встиг зібрати два митінги, бо прийшла звістка, що в Англії розвизано парламент і розписано нові вибори. І вже-ж Парнелеві не миче треба було поспішати до виборної справи: він вернув ся 21-го березія р. 1880-го.

Нові вибори збільшили партію Парнеля

в парламенті на 11 голосів (47 замість 36). Урядованя перейшло до рук ліберального Гладстона. Ірландські ватажки сподівали ся, що Гладстон не залишить подати до парламенту проект радикальної земельної реформи про Ірландію; але сподіванця було марне. Ледві під кінець парламентської сесії Гладстон подав незначний додаток до закону 1870-го р.; тай той не перейшов в закон, бо палата панів відкинула єго.

Тоді Парнель розпочав страшенну агітацію по цілій Ірландії: віче йшло за вічем! На вічах Парнель умовляючи орандарів приставати до Поземельної Ліги, гуртувати ся і гуртовою працею брати ся до супокійної лояльної роботи: він доводив їм, що від них самих залежить примусити парламент, щоб видав потрібний відповідний закон поземельний. Добутки агітації і вічових прирад показали ся небавом: по цілому краю умовлено було, щоб орандарі не давали високої платні орендної, і коли де власник прожене з ферми якого орандаря, так щоб ніхто не відважував ся брати ту ферму, так само, щоб ніхто не відважував ся купувати у власників нічогоїсенько з того, що вони пограбують в орандарів за несплату ренти. Такий остракизм приложений перш за всіх до власника Бойкота, став звати ся бойкотованєм. Бойкотованя серед народу так доволі розвиненого, як Ірландії, так свідомого своєї національности і своїх прав

на землю і так добре зорганізованого і дисциплінованого не пуста річ! Се велика сила, і міцна і страшна. Один англійський письменник каже про неї так: „Люди найвідважніші, найбільше стійкі і ті підлягають жаху бойкотованя.“ І це диво! Ні тому, кого бойкотують, ні кому будь з єго родини, або слуг, ніхто нічого не продасть, ніхто нічого і у їх не купить; єму не продадуть ні хліба, ні мяса; фіакер не повезе єго; дітний єго цурають ся в школі і т. д.

Хоч як Парнель і єго товариші, та і взагалі усі видатніші ватажки Поземельної Ліги впливали, щоб агітація і оборона орандарів не вживали жадних недобрих заходів, одначе без злочинств таки не обійшло ся. По Ірландії стали прокидатися пожежи і душегубства власників землі. Уряд переполошив ся і став гадати, чи не треба-б ужити про Ірландію яких незвичайних заходів, напр. спинити силу акту Habeas corpus; оголосити стан облоги і т. и. Треба правду сказати, що публична опінія робила на ліберальний уряд Гладстона більше впливу, ніж злочинства в Ірландії. Стало виразно знати, що не уряд, а Англія воює з Ірландією, що Англія гірш ніж її уряд не хоче скинути з Ірландії кайданів. Воно й не диво! Не уряд, а властиво уся Англія експлуатує Ірландію. Да так воно дієть ся і не в одній Англії, а скрізь, де один який нарід панує над другим. Хиба-б не те саме було в Австрії з Поляками і з Румунами, або в Ро-

своїй пасивності супроти противників і они почали організувати ся до живішої народної праці, щоб тим способом, розбудивши байдужну інтелігенцію, розбудивши дремлючий та темний наш нарід, добороти ся бодай одного свого правдивого заступника в соїмі, в раді державній, щоб він міг відтак заложити прилюдно протест против такого трактованя рускої справи на Буковині. Щоб того добити ся, звернули особливо молодші члени руских товариств, виховані вже під зміненими новими обставинами і задвляючи ся на руску справу з ширшого становиска, і то особливо члени сьвічки, бо духовні стогнали під обухом власти консисторської, свою увагу на більше реальну народну працю „Руска Бесіда“, що була до того часу переважно товариством касиновим, читальнею, стає виключно товариством просьвітним, видає „Бібліотеку для молодіжи міщан і селян“, вводить в жите часопис „Буковину“, засновує по селах читалні, підтримує їх, будить скрізь руске почуте стикаючи ся з народом і селяською інтелігенцією. Около „Буковини“, орґану черновецьких патріотів, ґрунують ся рускі люди і устами „Буковини“ голосять протест против румунизаторської роботи, против тих заступників ніби то „православного народу“ а в самій річі заступників чисто волоських дідичів сьїх інтересів.

Отсей несподіваний новий рух між буковинськими Русинами, що нарешті міг обняти цілу Буковину і донести ся до верховодчих в Австрії крутів, збентежив і переполошив проводирів ніби то одного „буковинського православного“ народу так дуже, що всіма силами треба їм було сей рух вдушити або хоть надати ему ніби то инший напрям. В тій цілі видумали они таку штучку, що ті щирі робітники около добра руского народу, то не рускі патріоти, але хитрі шпигелі унії між Русинами на Буковині, то ворохобники. В тій самій цілі написана вже перша аполоґія митрополита Морара. Таким чином гадали вони вбити клин між Русинів буковинських — і справді зловили багато декого на ту ніби то православну удку — а тим часом заявляли в високих кругах, що на Буковині панує найкращий мир між „православною“ людністю, хіба що кілька зайдів, уїятів-українців, хоче сей мир заколотити.

Але совість, нечиста їх совість, не давала їм супокою; оліґархи самозванці сами чули, що

оно якось не так, та що на їх штучках готов сьвіт полатати ся. Одже каже митрополит справляти собі ювілей, підписувати адреси, про се все доносить до Відня, пише другу аполоґію, де ще гірше нападає на руских народівців і на цілий руский рух, а голова краю від себе представляє короні, що за его старанем запанувало загальне задоволене і мир на Буковині. От вже гадали наші „православні“ самозванці, що справді погребли православному Русь на Буковині. Одно лише лихо для них, що зойки і скарги буковинського православного руского народу на тяжкі утиски самозванців румунизаторів доходили устами „Буковини“, аж там, де вони до тепер дуже запопадливо старали ся голос руский не допустити а себе представити в найліпшій сьвітлі і що отсі хоть придавлені зойки кинули скрізь властиве сьвітло на роботу неспитих наших самозванців і стали причиною, що найвища власть заявила свою волю, що і Русинів на Буковині треба конечно задовольнити.

Отсей послідний зворот в поступованю правительства супротив Русинів викликаний головно тим, що буковинська руска інтелігенція, скуплена в черновецьких руских товариствах, виступала при кожній нагоді яко добре зорґанізована, одноцільна, солідарна і неустрашима заступниця буковинської Русі. Так було, коли по смерті сумної пам'яті Алезанього повитали рускі товариства нового краевого президента бр. Піна і визказали явпо і рішучо потреби і бажаня буковинського руского народу, від котрих відступити їм годі. Так само предложила руска депутация міністрови Гавчови, коли він звідав Буковину, свої жалоби і жадања в шкільництві і в церкві. Так само не дали ся Русини знехтувати нашими самозванцями перед лицем пок. цесаревича Рудольфа і виступили сьвітло яко осібна народність на Буковині.

Отсі і багато инших заходів членів черновецьких руских товариств, на що йшла невсипуца і мозольна їх праця, спровадили нарешті пожаданий зворот. При нових виборах до соїму приневолені були ті, що Русь буковинську нехтували, пересправляти саме з тими, на котрих виляли вони доси ціле море своєї жовчи, котрих вони представляли скрізь за таких, що заколотили мир міжнародний на Буковині і збунтували православний руский нарід, за чистих ворохобників!

сі з великоросами, коли-б Галичина, Буковина, або Україна заходили ся дбати про свою долю, про свою незалежну самоуправу?

Чи сяк, чи так, але уряд англійський перш, ніж ужити надзвичайних заходів про цілу Ірландію, нарядив слідство і суд над Парнелем і инчими головними ватажками Поземельної Ліґи, обвинувачуючи їх за підкопування людности і за підбивання до злочинств. Суд виправдав Парнеля і его товаришів. Добутками сего було для Парнеля побільшення популярности; а уряд тоді переняв ся думкою ужити надзвичайних заходів. Майже цілих три місяці Парнель боров ся в парламенті проти тих заходів, але нічого не вдіяв: парламент таки ухвалив їх. Одначе-ж Гладстон зрозумів, що Ірландія занадто зворушена панськими і урядовими утисками та агітацією Поземельної Ліґи і залевнив ся, що ліпше буде, коли він вернет ся до свого звичайного переконання, ще не силою утисків, а силою відповідних реформ можна і треба втихомирувати народний рух. І небавом 7-го квітня того-ж року Гладстон подав до парламенту нову аграрну реформу.

Біль Гладстона, хоч і був зложений на національних ідеях ірландських, але він не був і не міг бути реформою радикальною. Се був, як промовив про его лорд Гартинґтон „той лише лист, що провадив з сучасного тяжкого становища, до ліпшої будущини, себто до того,

щоб в Ірландії завели ся власники землі з простих селян“. В усякому разі з нового біля зияти було піклованя Гладстона про народню безземельну масу. Головна сила запроєктованого Гладстоном закону була в тому, щоб спинити самовласте ланлордів (панів) в побільшеню орендної платні, убезпечити орандарів від безпричинного прогнаня, а про уреґульованя земельної ренти і инчі змаганя орандарів з панями організувати суди аграрні. Біль притерпівши деякі, хоч і не геть то великі поправи на користь панів, перейшов через парламент і став законом 22-го серпня р. 1881-го.

Хоч Парнель і его товариші, будучи консеквентними, змагали ся в парламенті проти Гладстонового біля, а все-ж треба признати, що біль сей був великим поступом і значною побідою ірландського народу! Розумна тактика вимогала одначе, щоб Ірландія приняла новий закон не яко незвичайний який подарунок, а лишень яко свою власність, яко ступінь до задовольненя справедливих змагань і потреб зрабованого Англичанами ірландського народу. Тим то на з'їзді у Дубліні Парнель висловив, що новий аграрний закон не повинен спиняти дальшої праці і агітації Поземельної Ліґи і що Ірландії повинні і далі йти тією стежкою, аж доки не прийдуть до конечної мети.

(Конець бухе).

Отсе першій і найбільшій тріумфширої і невтомленої праці для свого народу кількох одиниць патріотів; до соїму ввійшло трох руских послів, споміж котрих цїсар заіменував одного на заступника маршалка краевого, а панове самозванці і дотеперішні ніби то заступники „православного буковинського одже і руского народу“, стали вже лиш просто волоскими дідичами а православний владика волоским митрополитом.

Очевидно, що такого упокореня годі їм було супокійно знести, а що між тим прийшов на краевого президента муж енерґічний, з глибоким почутем справедливости, з щирсю волею сповнити монаршу волю: віддати рівне право всім; то всі їх змаганя йшли до того, щоб зробити неможливим і усунути того мужа, котрий готов був до решти вирвати з рук неналежну їм перевагу. Коли-ж нічого не помагали доноси, клевети і вся кертична робота, то загадали вони виправленою супротив президента простою галабурдою дійти до цілі. Тимчасом соїм розв'язаний азходами віденської депутации, в котрій взяли важну участь і представителі товариства „Руска Рада“, а также і слою моральної переваги правди над лукавством.

От таким чином витворило ся нове теперішнє положенє політичне у нашім краю; таким чином стоїмо ми сьогодні у самім розгарі переважного діла, значить перед виборами. Не можна думати, що справа самою подорожею до Відня і розв'язанем соїму вже закінчена і що наші противники, заїлі противники руского народу на Буковині, вже тим покорені? Зовсім ні! Тепер що йно настала хвиля тяжкої праці і жадає від нас в користь нашої справи, справи нашого бідного руского народу, напруженя останних сил, бо наші дотеперішні непрошені онікуни лагодять ся вже одною рукою досягнути своє, а другу руку протягли вже і за нашим правом. Хто не ходив до тепер з замкненими очима, той знає і мусить признати, що від волоско-дідичівської касты нам годі чого надїятися. Ми на шкоду нашу й того щастя вже пробували. При виборах до ради державної зробили ми були з ними угоду, а що вийшло з того? — они зрадили нас; таке саме стало ся при виборах до церковного конґресу, де ще раз покортїло нас з ними рука в руку йти, тай тоді зрадили нас. Тепер власне хвиля показати, що й ми вже прийшли до голови по розум, що руский нарід непропащий, як другі голосять. У сій тяжкій хвилі треба одже дуже осторожно і розумно поступати, бо коли-б ми тепер показали ся людьми незрілими, то сьвіт перейде над нами до порядку дневного, бо сьвіт числить ся лиш з тим, з ким мусить. Покажїм вже раз, що хоть в критичнім положеню дух снїльности живе між нами, що почуте народно не вбли в наших грудях вороги наші. Хто одже незріє ся ще свого руского імня, хто не зріє ся ще свого рідного роду-народу, в котрого Русина не замаєніло ще серце зовсім і лючка гідність в грудех не зницїла, хто не перестав ще з Русинів числитися до люду, той не буде зважати тепер у такій важній годині на нічо, а посвятить всі свої сили для вибореня всім нам снїльної мети, для вибореня ліпшої долі і волі нашому рускому народови на Буковині.

Рух виборчий.

На завізане віділу політ. товариства „Руска Рада“ зібрало ся дня 2/14 марця в комнатах „Руского Народного Дому“ по верх 200 руских патріотів із всіх сторін Буковини,

щоб застановитись над теперішню для бук. Русь так важною хвилею і порадились над приближуваними виборами до бук. сойму. Між присутніми бачили ми двох був. послів Русинів, всіх звістних бук. патріотів-діятелів, 9 православних а 2 гр.-кат. священників, велике число урядників, лікарів, професорів, учителів і багато самих видійших селян і міщан.

В 4 1/2 години пополуноці отворив голова „Рускої Ради“ др Ст. Смалль-Стоцький збір і привітавши щирим словом всіх присутних, приступив до першої точки дневного порядку, подаючи обширне справоздане з діяльності висланих до Відня відпоручників „Рускої Ради“. По закінченю сего справоздання, котре переривано часто окликами признання, поставив презес суду красв. д. С. Винницький внесенне, щоби відпоручникам „Рускої Ради“ др. Ер. Пігулякови, дрови Смалю-Стоцькому і дрови Волянови висказати признанне і подяку за їх щирий труд, на що збір з одушевленем згодив ся.

По тім слідувала друга точка дневного порядку: Справоздане відділу „Рускої Ради“ о теперішнім політичним положеню на Буковині, котре здавав посол Пігуляк. Се справоздане подаємо в цілости на иншій місці сего числа, і зазначаємо тут лише те, що збір вислухав з увагою виводів референта, і одобрих їх численними окликами.

При кінці свого справоздання поставив посол Пігуляк іменем відділу „Рускої Ради“ внесенне, щоби при надходячих виборах до сойму поставити в чистю і переважно руских сільських округах а іменно: в Кіцманьскім, Заставненскім, Вижицьскім, Станівскім, Садагурскім і Черновекім виборчим округі руских кандидатів. Се внесенне приймив збір з одушевленем і грімкими оплесками.

О. Манастирський з Паньскої Долини заявляє, що він Русином-народовцем а не москвофілом, що в будучности буде поступати солідарно з народовцями і готов прийняти кандидатуру, коли буде ся сго підписати.

На внесенне сов. Ясеницького рішено передати ведене цілої акції виборчої відділові „Рускої Ради“.

Дальше рішено на внесенне секр. Кобилянського, заложити у всіх 6 виборчих округах повітові комітети, котрі мали би приготувати акцію виборчу в поодиноких округах в порозуміню з відділом „Рускої Ради“. До заложених сих повітових комітетів вибрано на внесенне учит. Д. Пігуляка і о. Манастирського з присутних на кожній округ 5—10 мужів довірія, котрі перебрали на себе обовязок скликати в своїх повітах ширший круг руских патріотів в цілі заложених повітових комітетів і веденя акції виборчої.

Відтак поставив редактор С. Дашкевич слідуєчі внесення:

Збір мужів довірія, яко заступник в всіх верств і станів руских виборців на Буковині і відпоручників всіх бук. руских виборчих округів рішає:

I. Всі буковинські Русини без ріжниць стану і віроісповіданя становлять оден солідарний обоз у всіх національних і політичних справах;

II. Сей руский обоз репрезентує політичне товариство „Руска Рада“ в Чернівцях;

III. Рускі послы, котрі будуть вибрані до буковинського сойму, обовязані завязати особний і незалежний руский клуб, котрий вступає в соймі бук. Русь і разом з відділом „Рускої Ради“ стоїть на чолі буковинської Русь.

Всі три внесення приймив збір односторонно і з великим одушевленем.

Потім забирали поодинокі учасники збору головно-ж селяни слово, щоби висказати свої бажання і жалі.

Т. Адамко, начальник громади Вашківців п/Ч. просить, щоби рускі послы уюминали ся в соймі о внесенне примусу нотаріального особливо при дрібніших справах правних і о отворене суду повітового в Вашківцях п/Ч.

Секр. Кобилянський поручає, щоби поодинокі громади предлагали руским послам свої бажання і скарги.

Ч. госп. Мелничук з Вашківців п/С. домагає ся доконче в імені Русинів серецкого повіту поставлення руского кандидата на серетський виборчий округ.

По данім висненю председателем збору полишено сю справу Русинам серецкого повіту до рішення.

Ч. селяни Аріїчук і Дячан з Шпинець висказують в імені селян кіцманьского округа свое повне довіріє дотеперішньому послю д. Пігулякови і просять, щоби д. Пігуляк знов був поставлений там кандидатом, бо люди его дуже поважають і любять.

Ч. господар Словеский з Кіцманя домагає ся, щоби рускі послы всіма силами старали ся о отворене рускої гімназії.

Ч. господар Мандрик з Шпинець жадає, щоби так само як посол Пігуляк, і всі другі рускі послы складали щорічні справозданя з своєї діяльності.

Ч. господар П. Геліч з Топорівців жалуся на дотеперішних послів з садагурского повіту, котрі цілком не дбали о руский нарід і висказує свое задоволене з поводу того, що тепер поставить ся і на садагурский повіт руского кандидата.

О. Семанюк з Вижиць жадає, щоби „Руска Рада“ скликала ще сего року руске все-народне віче з цілої Буковини, аби сконсолідувати сили буковинської Русь.

На сїм закінчив председатель збір о 8 год. вечером, звертаючи увагу зібраних на важність і далекосягність запавших на сьогоднішнім зборі рішень і завзиваючи до солідарности всіх Русинів, бо солідарностию можемо ся добити нашої спільної мети.

Перегляд політичний.

В галицькій соймі поставили рускі послы в біжучій сесії вже більше внесенє, з котрих наводимо слідуєчі: Внесенне посла Січинського, поставлене на засіданю з дня 7. н. ст. марта, котре домагає ся, щоби фонди шкільні з кар за непосилане дїтям до школи були під управою місцевих рад шкільних; два внесення посла Дра Окуневского, поставлені на тім самім засіданю, з котрих одним визнає ся правительство, щоби уже в найближшій будучности предложило рішучо проект закона о знесеню патронату церковного а другим жадає ся зміни деяких постанов законів шкільного, дотично платні учителів народних. Внесенне дотикаюче рівно-ж справ народного шкільництва поставив также посол Січинський, в котрім домагає ся зміни теперішних постанов о закладаню і удержуваню публичних шкіл народних. На засіданю сойму з дня 8-го н. ст. марта поставив дальше руский посол Гурник внесенне, щоби знести всі мита дорогові і мостові на дорогах краєвих, а суму теперішних доходів з мита розложити додатками до податків на всіх мешканців. Посол Антоневич поставив внесенне о зміну ординації виборчої на засаді безпосередного тайного голосованя, а подібне внесенне поставив также посол Телішевський.

Рада державна зберєся в послідних днях цвітня на ново і полародить передвоєм в першій читаню проект реформи податкової. Міністер скарбу др Штайнбах бажає, щоби сю справу вже в першій читаню розібрати докладно так, щоби всі партії мали нагоду висказати свій о-суд. Аж відтак прийдуть на дневний порядок комунікаційні закони для Відня. Проект реформи валюти будуть внесені зараз на початку весняної сесії і їх передадуть особній комісії зложеної з 36 членів. В тій сесії наступить зразом вибір до постійної комісії закона варного та вибір до делегацій. Надіють ся, що рада державна довершить свою задачу до кінця мал і ще перед зеленими святами розйде ся на довші ферії, и натомість зідуть ся делегації.

В справі управлїненя валюти поступають наради обох анкет, австрійської і угорської скоро наперед. До тепер не зайшла в сій справі ніяка суперечність межі поглядами обох сих анкет.

Більшість годить ся на те, щоби ввести золоту валюту, а срібло лишити лиш в малій кількості в обігу. Що до монетарної одиниці, то одні заявляють ся за полишенем реньского, другі же жадають крім того ще заведеня пів-реньского, котрий називав би ся „короною“. Вкінці годять ся всі на те, щоби з причин державно-фінансових випустити в обіг і паперові білети, яко державні асїгнати, але найбільше на суму 100 мільонів і то в пятах.

В дневниках появили ся знову вісти про дієлюкацію російского войска, котре їде близше до границі Німеччини і Австрії. Недавно донесли з Підволочиск, що поїзди з войском приїхали з Проскурова, а прускі дневники доносять, що скріплено відділи войскові в Липні, Цехоцінку, Нешаві і Броцлавку при варшавско-торуньскім шляху і на берегах Висли. Вправді можна сказати, що деякі войска перенесено з середини Росії до західної границі з причин голоду або браку паш, але без сумніву дієлюкація ся має также стратегічне значіне. — Рада міністрів в Петербурзі порішила будувати нові залізничі в губерніях волинській і подільській.

В Букарешті отворено ново-вибраний парламент румунський престольною бесідою короля Кароля. Король заявив при тім, що веде політику мира і що відносини Румунії до сусідних держав приязні. З того догадують ся, що румунський король пристає на політику, ведену лігою мпра. Президентом сенату вибраний Юрій Кантакузен, а палати послів ген. Ману. — Лондонська газета „Standard“ містить з Берліна такую сензаційну вість: По послідній промові цїсаря німецкого хтось зробив замітку цїсареві, щоби в своїм довірію до побіди не забув, що Росию має за плечима. На се мав цїсар відповісти: Росию зітру на порох! Амбасадор російский Шувалов повідомив о сїм царя, а той прикликавши німецкого амбасадора Швайнца мав ему сказати: Скажіть вашому цїсареві, що коли хоче зачинати спрати Росию на порох, то тогді з найбільшою приязностию виплю пів мільона войска на границю.

З Софії доносять, що на кілька днів перед убіством Вулковича повідомлено безімним листом кн. Фердинанда, що вскорі погибне одна з найвірнійших его „креатур“. Князь гадав, що се говорить ся про Стамбулова, і передав ему листи.

На границі чорногорській прийшло між Чорногорцями і Альбанцями до кровавої бійки, при чім застрілено до двайцять Альбанців.

З Бруксели доходить вість, що правительство бельгійске має дати почин до міжнародної конвенції проти анархістів.

В Дармштадті, столиці великого княжества гесского, помер великий князь гесский Людвик.

Дописи.

3 України, дня 19/2 1892.

Часопись „Буковина“ дуже зацікавила мене, як своїм чесним прямовааням до розповсюдження нашого українсько-русского розвою, так і певною роботою на користь нашої батьківщини! Від того бажав би я стати близше до її стану і де що спитати про життя і побут рідних мені братів Русинів, а рівночасно нагадати де що і про нас.

Читаючи російські часописи, частенько подибуеш звістки про життя Русинів в Австро-Угорщині. Але з тих звісток годі дізнатись про справдішне життя і стан Русинів-Українців, бо російські часописи в однім голосі кричать, що буцім то австрійські Русини „забиті, залікані, не мають ніякісного права ні в радах державних, ні в житю суспільнім“. На всіх заставах верховодять Німці та Поляки, не даючи Русинам ні свѣту ні волі....“

Сум обгортає, читаючи такі невеселі вісти про рідних братів. Відні ми, Україно-Руси! Діди наші сїяли волю, поливаючи землю своєю й ворожою кровю, а онукам довелось жати замість волю гірку недолю, та поливати пиву хоч не кровю, то дрібними кривавими слезами!..

Так думав я до тих прр, поки не виходив за межу російських часописей. Але зовсім инші думки заворушились від часу, як почав я читати „Буковину“ та „Зоря“. Тут навпаки, виявляється ся инша річ, як кажуть з'являється ся „другий бік дукача“:

„Ми Русини, маємо свою пресу в Галичині і на Буковині, де на нашій мові виходить разом 16 газет...“ каже „Зоря“. „Там то і тоді то відбув ся головний збір товариства „Руска Бесіда“, одзиваєть ся „Буковина“. А то: „Виділ краєвий росписав конкурє на оригінальні рускі (укра-

їнські) драматичні твори". Або: „Загальні збори товариства „Імени Шевченка“ відбудуться там то і тоді то“ і паренті: „Вечерок рускої міщанської читалні удав ся знаменито“....

Що-ж се таке? Кому йняти віри?

З одного боку: „Забиті, залякані, не мають ніякісного права“ а з другого — „наша преса“, „товариства“, „братства“, „союзи“, „читалні“ та „видавництва“, що видають книжки в руско-українській мові, починаючи від „Люстрованої історії України-Руси“ і кінчаючи популярно науковими та шкільними книжками....

Після сего, здається мені, можна заперити, що мабуть „де кому“ бажало ся-б, щоб Українці-Русини були „забиті, залякані і т. п.“ Та шкода „забиті“, або „залякати“ нарід, що має свою пресу, „товариства“, „братства“ та „союзи“, затвержені висщими властями і від того маючи всі права і засоби до існування.

Преса є крапцям виразом зрілості і самостійного, зрозумілого життя. Де є своя преса, там життя народне і своєрідні ідеї не стоять, а хоч потихеньку ворухать ся, та все таки поступують вперед і ширять ся поміж народом. Свідком сьому є вечерки в міщанській читалні зі співками та декламаціями в рідній мові. Вечерки сї ясно показують, що у вас ідея самопознання розвивається не тільки поміж висшими, а і поміж низшим клясом, і може не далеко та година, що вона (т. е. ідея) загашує над всіми Русинами, котрі бажать щастя і добробиту своїй родині!

Відтак російські часописи можна сміливо порівняти до „Ідеального публіциста“, намальованого д. п. В. Самійленком:

Публіцист сей

може написати філіппику завзяту...

За плату.

Він скаже, що згола всі порядки лихі...

Чужії.

Що стогне весь нарід, тяжким забитий горем...

За морем.

Він біди згадує країв усіх нещасних...

Крім власних.

А спитайте его про свій край, він не задумується одвітить: „У нас тихо, мирно і все обстоїть благополучно!“ „Мовчать, бо благоденсткують“, казав покійник Шевченко крізь сльози.

Тяжка праця, що й казати, вартувать ниву народних святищів від хижих сусідів, а ще тяжче, коли заведуть ся зiomіж своїх (або похожих на своїх вовків у овечій шкурі) зрадники, котрі логлядають не добробит народний, а свої власні кишень! Тільки нічого боїтись сих вовків: нарід і скрізь овечу шкуру побачить їх вовчу вдачу і покаже їм відповідне місце... „Сім літ не переставали ми будити наш нарід з духового сну, все накликували его до просвіти, до ясного світла“, каже „Буковина“. А далі додає сумовито, але з певністю: „Та не відстрашиться нас малий успіх дотеперішньої праці до дальшого тяжкого мозольного труду на ниві народній...“

„Будити наш нарід...“ „Труд на ниві народній...“

Сї слова глибоко западають в душу, ворухать серце і наводять то на веселі, то на сумні-пресумні думки. Як подумаеш, що десь то живуть наші рідні брати, котрі

мають спромогу трудитись на своїй ниві та скликати Українско-Руский народ до просвіти і духового відродження, то так легко на душі зробить ся, що й сказати не можна. А як розмислиш, яка то у нас (в Росії) широка нива і скільки на ній роботи, роботи пекучої, чесної праці, маючої право на існування в широкім обшпрі і що та нива огорожена від робітників, „китайскою стіною“, то аж тіло затремтить, а на груди, неначе хто великий камінь положить.

У вас хоч маленька течія біжить, та все-ж таки в ній чиста водичка, а в нас — гниле, неврушне болото, в смердячій воді котрого невидно ніякого руху, тільки зелені жаби повисовували свої голови та квакають так, що аж у ушах лящить. Життя і духовий розвій маси у нас стоять нерухомо: щоденні клопоти і скарга бідноти не виходять за межу „боротьби за кусень хліба“.

Де-ж тут думати про духове відродження, про світло науки голодному, холодному та ще й за „китайскою стіною“ мужикови. У нас і просвітители (звістно які) не гурт то світлі, а бідноті і дивуватись нічого.

На кожному ступні ви можете зустріть у нас „просвітителя“, служачого на „коронній“ службі, маючого „хресті та медалі“, а не знаючого, що діється за цариною его „району“. Наприклад: один з таких „мужів“ побачив, що принесли мені з почти „Буковину“. Він взяв її в руки вертів, вертів, роздивлявся, роздивлявся, та й каже: „а должно бытъ интересна газетка?“ Откуда вы получаете изъ Киева, или изъ Петербурга?“ Я не знав, що ему і одвітить на таке негумуше питання, та тільки головою кивнув і подумав, не даром же у „їх“ і поговорка зложена: „не узнал своїх крестьян“. От вам і „просвіщеніє“ та „прогрес“, про котрі так галасують російські часописи!?

А от вам образок з прогресу низшого клясу: недавно лучилось мені бачити „прісний формуляр“ одного новобранця; новобранець той мав право „по образованию“ служити у війську тільки 4 роки, значить скінчив сільську школу. Заставили его написати свое прозвище, а він каже: „я читати не вмю“. А де-ж ти звив „свідѣтельство“ питаю. „Учив ся та тільки давно ікзамент здав, — і тепер забув... От тобі й „образование“! ...

Трудно перелічити всі виразки нашого лхоліти при теперішних обставинах.

Нарешті скажу про одно з-явище, котре повіяло на мене тихою радістю. В „свідѣніях“ про рідність новобранців, сливе звідусіль, одібрані такі звістки: „новобранці південних губернь цілком розвіті, як умственно, так і фізично, навпаки північних губернь мало рідні і більш того не грамотні“.

Виходить, що у нас ще й слава Богу! — Відтак ми можемо відповісти нашим незроненим опікунам просвітителям словами святаго письма: „Врачу, ізціли ся сам!“

Бувайте здорові!

Поважаючий Вас

О. В.

Дрібні вісти.

Президент красвий гр. Паче повернув вже з Відня.

Іменоване. Савітник суду в Сучаві Максим Хлебик іменованій савітником суду в Чернівцях, а судій повітові Ото Заурквель і Сміль Козуб іменовані савітниками суду в Сучаві.

Комісар повітовий і секретар президіяльний д. Відман іменованій правительственным секретарем в VIII-ім ранзі.

На конкурс виставлена в гр. прав. теологічним заведено науковим в Зарі катедра професора догматики і катехетики з сербским язиком викладовим. Плата вносить 1000 зр. з додатком активальним в сумі 250 зр. і пятилітними додатками по 200 зр. Поданія належить вносити пвйдаліше до 12-го н. ст. цвітня с. р. на руки гр. прав. єпископа в Зарі. — Даліше виставлена на конкурс посада учителя при гімназії в Чернівцях для математики і фізики. Поданія належить вносити пайдаліше до 6-го н. ст. цвітня до буковинської красвої ради шкільної.

Огні. Дня 1-го марта вибух в Зеленеви огонь у господаря Николая Лилкана, при чім згорів дах на хаті і деякі запаси збіжа. Дня 2-го марта згорів в тім самім селі дім Михайла Крижановского враз з всіми запасами збіжа і знярядами господарскими.

Лови на медведів. В Чік в Семігороді розмножились були медведі в такій силі, що в білий день заходили до села і нападали людий, аж наконєць власти виділись спонукані зробити на них лови з наріркою. На ловах убито дійсно двох медведів а одна стара самиця утекла. Нагірники пустились за нею і витропили єї, але за то мало що не наложили головою. Розлючений звір кинув ся на нагірників, що були узброєні лиш палицями, і був би їх певно роздер, як би не то, що на їх щастє з-явив ся якийсь рубач, а побачивши грозичу небезпечність, кинув так зручно сокирою в медведицю, що повалив єї відразу на землю а відтак добив.

Ціна збіжа.

В Чернівцях платили дня 10-го марта 1892-го р. за 100 кілограмів пайлішної:

пшениці	10.70—11.00	зл.
жита	9.40—9.50	„
ячменю	7.50—7.75	„
вівса	6.80—7.00	„
ріпаку	11.50—11.75	„
копюшини	54.00—57.00	„
кукурудзи	5.70—5.80	„
гороху	7.25—8.50	„
оковити	18.00—18.50	„

Курс монет

дня 17-го марта 1892-го р.

дукат	5.55	—5.65	зл.
рубель папер.	1.19	—1.20	„
наполеондор	9.45	—9.50	„
100 марок	58.30	—58.50	„

DIE LAGE DER GR.-OR. RUTHENEN

in der

Bukowinaer gr.-or. Erzdiöcese.

Zugleich

Antwort auf die „Apologien“ des Bukowinaer gr.-or. Metropolitens Silvester Morariu-Andriewicz. Im Auftrage der weltlichen gr.-or. Mitglieder der Czernowitzer ruthenischen Vereine verfasst von

Silvester Daszkiewicz.

171 сторін великої 8-ки. Ціна 1 зл. 50 кр. За реком. почт. пересилку 15 кр. Замовити можна в редакції „Буковини“ або книгарні Пардінського.

ВАЛЕРІЙ РІТТЕРМАН

магістер фармації
отворив

в Чернівцях при головній улиці ч. 13
Торговлю дрогуів, і товарів фарбарских
під „золотим моздрем“.

Великий склад всіх дотичних товарів,
ріжних красок, олівів, бензини; ляків, ми-
ла, хірургічних інструментів, товарів ап-
тикарских і всяких інших товарів для
домівства і промислу.

Чай, рум і коняк впрост спроваджені.
Услуга знаменита, ціни найдешевші; за-
мовлення замісцеві виконують ся скоро і
ретьельно.

Антоній Табакар і Гаїна,

В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.

Торговля коріня, вин і делікатесів

Одинокий склад

і агентура для Буковини ц. к. фабрики го-
сподарских машин Clayton i- Schuttleworth-a.

Склад товарів з хиньского срібла.